

Jaké je Boží právo a jaká práva mají lidé?

Jeremjáš sestoupil do údolí Ben Hinom a možná ještě sestoupil jednou do jámy, nebo do jeskyně, kde pracoval hrnčíř. Možná, že právě tam, kde hlínu vytěžil, přečistil od hrubých nečistot a zhutnil, tedy zbavil bublinek hnětením. Pak točil nádoby na hrnčířském kruhu - tyči, která měla na koncích dva kameny. Tyč byla usazena do ložiska a používala váhu kamenů jako setrvačnicku. Nádoby, které vytočil na svém kruhu, pomalu sušil v podzemním úkrytu. Na plném slunci by nevysychaly souměrně. Nádoby v době Jeremjášově měly poměrně tenké stěny a silnější dno, od kruhu se odřezávaly strunou.

¹Slovo, které se stalo k Jeremjášovi od Hospodina: ²Vstaň a sestup *do* hrnčířova domu a tam ti oznámím svá slova. ³Sestoupil jsem tedy *do* hrnčířova domu. Právě zhotovoval výrobek na hrnčířském kruhu. ⁴Nádoba, kterou z hlíny dělal, se v hrnčířově ruce pokazila. Předělal ji v jinou nádobu, tak jak to hrnčířovi připadalo správné. ⁵Stalo se ke mně Hospodinovo slovo: ⁶Cožpak s vámi nemohu učinit to, co *učinil* tento hrnčíř, dome izraelský? *je* Hospodinův výrok. Hle, jako *je* v hrnčířově ruce hlína, tak *jste* v mé ruce vy, dome izraelský. ⁷**Jednou promluví o národu a o království**, že *je* vyvrátím, zničím a vyhubím, ⁸ale *když* se ten národ, o kterém jsem promluvil, od svého zla odvrátí, budu **litovat toho zla**, které jsem zamýšlel mu učinit. ⁹**Jindy promluví o národu a o království**, že *je* zbuduji a zasadím, ¹⁰ale *když* bude páchat to, co je zlé v mých očích, a nebude mě poslouchat, budu **litovat dobra**, které jsem řekl, že mu prokážu. (Jeremjášovo proroctví 18:1-10)

Pán Bůh v proroctví Jeremjášovi přirovnal svoji práci k té hrnčířově. Má ruce na hlíně, tvoří a pokud se nádoba pokazí, není spokojen a nelíbí se mu výsledek, udělá ze stejné hroudy hlíny jinou nádobu. To znamená několik věcí:

- a) Bůh tvoří a má na nás svoje ruce. Izajáš viděl Hospodina v úzkém kontaktu s materiálem, s lidmi. Hospodin nechává na lidech svůj otisk jako hrnčíř: "Ale nyní, Hospodine, ty *jsi* náš otec. My *jsme* hlína a ty hrnčíř; všichni *jsme* dílo tvých rukou. Hospodine, nehněvej se tolik a nepřipomínej neustále vinu. Hle, jen pohleď, všichni *jsme* tvůj lid." (Izajášovo proroctví 64:7-8)
- b) Změna je absolutním a svrchovaným Božím rozhodnutím. Změna je prostě možná a Pán je tvůrce, a tak prostě mění. Rozhodne se a je to jinak. Z toho jde mráz po zádech! (Viz: Dopis Římanům 9:19nn)
- c) Hospodin tvoří s možností vady! Odvážná otázka: Je možné, aby se Pánu Bohu dílo *pokazilo*? Nepokazil jej On? Není to jeho chyba? Neměl by se k tomu přiznat? Bůh tvoří s tím přepychem, že se může něco pokazit a je třeba to předělat k jinému účelu. A nestydí se o tom mluvit.

Jeremjášovi Hospodin popisuje **nejprve změnu od zániku k milosti**. Bůh si vybral jeden z národů k projekci své slávy a on se vyvíjí jinak. Tak se svrchovaně rozhodne, že jej zruší. Nabízí se možnost volby a ta má za následek požehnání a nebo prokletí.¹ Nejprve² se lidé odvrátí od svých zlých činů a dostávají milost. To by přece mohl být i

¹ Viz: "Věz, že Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh, Bůh věrný, který zachovává smlouvu a milosrdenství tisícům generací těch, kdo ho milují a zachovávají jeho příkazy, a odplácí tomu, kdo ho nenávidí, do jeho tváře a vyhubí jej. Neopozdí se vůči tomu, kdo ho nenávidí, do jeho tváře mu odplatí." (Kniha Deuteronomium 7:9-10) nebo Jeremjášovo proroctví 1:10

² Viz: Deuteronomium 27:11nn. Není tu nejprve *prokletí* a pak *požehnání*, ale naopak.

příběh Izraele! Tolik by si to Pán Bůh přál! Ale je tu i ta druhá možnost: Tedy **změna od milosti k zániku**. Když Pán Bůh lituje svého dobra, pak to je strašné a hrozné slovo.

Ale ať tak, či jinak, opět se sem tlačí otázka: Kde se to pokazilo, kde se stala chyba a jak se může vůbec Pánu Bohu přihodit chyba? Jak je to možné? Ovšem, je třeba si přiznat, že text ukazuje, že ta vada je z lidského důvodu. Člověk se vzepřel Bohu. V celém dobrém stvoření Bůh nechal prostor pro přijetí a odmítnutí jeho stvořitelské moci.

Nepopisuje se tu Boží chyba, ač bychom na něj rádi něco svedli, protože si říkáme, že to unese. Bůh nechal možnost k našemu rozhodování, ve kterém se může stát chyba.³ Když Bůh **lituje zamýšleného zla**, a nebo **lituje dobra**, zní to zvláště. Podle našich představ by Bůh měl odvádět bezchybnou práci. A neměl by litovat, ani na chvíli, protože lítost je pro nás projev slabosti. Ale on lituje a zůstává silný.

Přestože se pokouším přinášet odpovědi, mám zřetelný dojem, že řeči o chybě, lítosti jsou vyjádřením nevyjádřitelného v našem pozemském jazyce. To proto, abychom alespoň něco, alespoň trochu pochopili.

¹¹ Teď tedy řekni judským mužům a obyvatelům Jeruzaléma: Toto praví Hospodin: Hle, **já proti vám tvořím zlo** a vymýšlím proti vám plán. (Jeremjášovo proroctví 18:11)

Pán Bůh tvoří zlo? Není to překlep? V textu je: *Tvořím, tedy zase jako hrnčír (Formuji nebo hnětu hlínu, což má v hebrejštině stejný kořen s/sa s výrazem hrnčír.)* Pán Bůh je prostě tvůrcem všeho! Má tvůrčí ruce na nás a také na zlu.⁴ Ámosovo proroctví (7:1) vidí, že Pán Bůh má zásoby biologických zbraní, je hrozným Bohem, který nepodléhá žádným konvencím OSN: "Toto mi ukázal Panovník Hospodin: Hle, tvořil kobylky, když začala vzcházet jarní setba. A hle, jarní setba *vzchází* po královské žatvě."⁵ Jedině v rukou Božích je zlo v bezpečí a jen u něj může posloužit k Božím - tedy dobrým - cílům. Zbraň je kontrolovaně použita.

A teď obrátíme svůj pohled ke člověku. Izraelité se stejnou mírou absolutního a svrchovaného přístupu prohlásí v odpovědi na výzvu proroctví, že se nic měnit nebude. Do očí Pánu Bohu říkají, že není možná změna:

Odvraťte se každý od své zlé cesty a dejte do pořádku své cesty a své činy. ¹² **Říkají však: Není naděje**, protože budeme žít podle svých plánů a každý bude jednat *podle svého umíněného a zlého srdce*.

Člověk, který nemůže změnit nic - ani naději by nemohl způsobit - na ničem nemá ruce položeny a nic netvoří - a když se o něco pokusí, tak kazí - prohlásí Pánu Bohu do očí: "**Není naděje!**" Tak hluboký je hřích, tak velká je naše bída. To není jen Jeruzalém, to

³ Příprava hlíny nebyla stoprocentní, hledáním různých umělých příměsí se snažili hrnčíři dosáhnout hutnosti a bezchybnosti hlíny. Lejno, alkohol, sůl... Když se to nevedlo, a to bylo dost často, nastávaly vady už při práci na kruhu, nezřídka při sušení, ale i při pálení. Odpad byl dost velký.

⁴ Viz: "Podíl Jákobův jim (modlám) není podobný, neboť on je Tvůrcem všeho a Izrael je jeho dědičným kmenem; jeho jméno je Hospodin zástupů." Proroctví Jeremjášovo 10:16

⁵ *Ozim*, tedy sadba podzimní se podařila, ale pravděpodobně se z ní odváděla daň králi a teprve druhá sklizeň z jarní sadby byla pro obživu lidí. A když začala vzcházet tato jarní sadba v březnu či dubnu, Pán Bůh už začal chystat zničení biologickou zbraní.

jsme my. Svobodně se rozhodujeme: “Budeme žít podle svých plánů a každý bude jednat *podle* svého umíněného a zlého srdce.” Je to naše poslední slovo?

Dosud jsme měli chuť protestovat proti Boží svrchovanosti, protože Bůh bez kontroly a svévolně mění podobu nádoby a tím i její využití ⁶ a nám se to preventivně nelíbí. Jsme zvyklí hájit **lidská práva**. Tady smíme číst Boží údiv a žalobu na člověka: Jde tu o **Boží práva**, která jsou nesmyslně pošlapávána:

¹³ Proto takto praví Hospodin: Ptejte se mezi národy! Slyšel někdo něco takového? *Něco* velmi otřesného spáchala panna izraelská! ¹⁴ Cožpak sníh Libanonu opustí skalní útesy Sirjónu či vyschne horská, chladná a bystrá voda? ¹⁵ Ale můj lid *na* mě zapomněl. Nadarmo pálí oběti. Klopýtli na svých cestách, věčných stezkách, aby šli pěšinami, nepřipravenou cestou, ¹⁶ aby učinili svou zemi *předmětem* hrůzy a věčného úžasu; každý, *kdo* jí bude procházet, se zhrozí a bude potřásat hlavou. ¹⁷ Rozptýlím je před nepřítelem jako východní vítr; v den jejich pohromy jim dám vidět záda, a ne tvář. (Jeremjášovo proroctví 18:12-17)

Člověk zapomněl na dobrého Boha. Jde si svými cestami, opouští vyznačené stezky. Ztrácí vedení, nevidí Boží tvář. Ale není to jen jeho soukromá tragédie. Boží lidé jsou jako na jevišti. Povím to příkladem: Byl jsem na procházce s mužem, jehož malý desetiletý syn sledoval z domova počítačovým programem. Počítač mapuje pohyb a rychlost podle signálu mobilního telefonu. Šli jsme lesem, povídali si a malý kluk najednou zavolal. Z telefonu se ozvalo: “Tatínku, kde jsi a kam jdeš?!” Přesně tak je lid Boží sledován, je jako na divadle. Okolí na nás nezírá jako na Vyvolené v televizní “reality show” pro pobavení, ale odezírá z našich tváří svou budoucnost. A když vyvolení ztratí signál a nevidí si s Bohem tváří v tvář, je zle.

Otázky k debatě:

1. Pokus se do přípravy hlíny, tvorby nádoby na kruhu, dlouhého sušení a pak vypalování - vložit svůj život a zkus popsat co je co...
2. Proč Pán Bůh najednou změnil pořadí, nejdřív mluví o milosti a pak o trestu? Když v Deuteronomiu měl nejprve prokletí a pak požehnání? Tato otázka je hledáním aktuálního stavu našeho života a nabízí v odpovědi popis Božího jednání s námi. Náповěda: Všichni jsme hříšníci.
3. Všimáte si, jak nás lidé sledují? Co myslíte, pomůže jim, když uvidí naši zbožnost a uslyší naše slova a nebo když uvidí naši práci a výsledky života?

⁶ Viz: Dopis Římanům 9:19-29